

# KINH ĐẠI PHƯƠNG ĐĂNG ĐẠI TẬP

## QUYỂN 27

*Hán dịch: Đời Lưu Tống, Sa-môn Trí Nghiêm và Bảo Văn, người Lương Châu.*

### Phẩm 12: BỒ-TÁT VÔ TẬN Ý (Phần 1)

Tôi nghe như vậy:

Một thuở nọ, Đức Phật đến giảng đường Bảo trang nghiêm thuộc thành Vương xá. Giảng đường này được hình thành từ công đức lớn, từ quả hạnh của Phật, chứa vô số Bồ-tát, những người giảng thuyết nghĩa lý thâm diệu, được thần lực Như Lai gia hộ, nhập trí vi diệu hạnh vô ngại, vui vẻ, siêng năng, phân biệt trí tuệ, không bị khinh chê, công đức vô lượng không thể nói hết, hiểu pháp bình đẳng của Như Lai, chuyển xe pháp, độ vô số chúng, tự tại trong các pháp, biết rõ căn tánh của chúng sinh, khéo trừ tập khí phiền não, làm mọi việc nhưng không chấp, cùng sáu trăm vạn Tỳ-kheo, đệ tử của Pháp vương, đạt giải thoát, đoạn tập khí phiền não, hiểu pháp Nhẫn vô sinh, thành tựu oai nghi trang nghiêm, là ruộng phước của mọi loài, đáng được cúng dường, giữ gìn tịnh giới của Phật và vô lượng, vô biên không thể tính đếm Đại Bồ-tát, những người trong một niệm có thể đến vô số cõi Phật, từng cúng dường chư Phật quá khứ, học hỏi pháp mầu, không nhàm chán, siêng năng giáo hóa chúng sinh, biết phương tiện, đủ trí tuệ, an trụ nơi giải thoát vô ngại, trừ mọi vọng tưởng, chấp tướng, hý luận, đạt trí Nhất thiết, một đời thành Phật. Đó là các Bồ-tát Điện Thiên, Thắng Tránh, Nhật Tạng, Dũng Kiện, Ly Ác Ý, Du Hành, Quán Nhãn, Ly Ám.

Lúc ấy, Đức Thế Tôn giảng pháp môn các pháp không ngại của Bồ-tát, là pháp Phật sâu xa, trang nghiêm đạo Bồ-tát, đủ mười Lực, Vô úy, trí tuệ, đạt Tổng trì tự tại, đủ biện tài thần thông, chuyển xe pháp không thoái chuyển, không sinh, quán sát thật tướng của các pháp, trừ diệt cõi ma, khéo tư duy, trừ phiền não tà chấp, đủ trí vô ngại và phương tiện quyền biến, hiểu pháp bình đẳng của Phật, thọ trì trí tuệ của Phật, giảng tướng chân thật của các pháp, nhập pháp bình đẳng không chấp tướng, thành tựu công đức, hiểu nhân duyên sâu xa, trang

nghiêm thân, khẩu, ý nghiệp, siêng năng giảng bốn Đế, phân biệt trí vi diệu, giáo hóa hàng Thanh văn thân tâm tịch tĩnh, độ Duyên giác, đử trí Nhất thiết độ hàng Đại thừa, đạt trí tự tại trong các pháp, thành tựu công đức Phật, giáo hóa mọi loài.

Lúc Phật giảng pháp này, ở phương Đông tự nhiên xuất hiện ánh sáng sắc vàng chiếu tỏa khắp tam thiên đại thiên cõi nước. Ngoài hào quang của Phật, tất cả ánh sáng của mặt trời, mặt trăng, Đế Thích, Phạm thiên, Hộ thế Thiên vương, Rồng, Quỷ, Thần, Càn-thát-bà, A-tu-la, Ca-lâu-la, Khẩn-na-la, Ma-hầu-la-già đều không hiện hữu. Ánh sáng ấy soi thấu tường vách rừng núi, núi lớn, núi nhỏ, núi Mục-chân-lân-đà, núi Thiết vi, núi Đại thiết vi và các cõi nước. Ánh sáng ấy còn chiếu đến địa ngục, chúng sinh nhờ chạm ánh sáng mà diệt hết khổ đau, hưởng an lạc. Dưới mặt đất trước chỗ Phật, sáu mươi ức hoa sen tự nhiên xuất hiện. Hoa ấy thơm đẹp, làm vui lòng mọi loài. Mỗi hoa có trăm ngàn cánh, bên trên hoa là lưới báu, cánh hoa mềm mại như áo trời, chạm vào đều thấy thích thú. Hoa ấy thoảng hương xông khắp tam thiên đại thiên thế giới, hơn cả hương thơm của trời người. Tám bộ chúng nghe thấy hương này đều được vui, đoạn hết phiền não. Thấy ánh sáng và hoa sen lạ, Tôn giả A-nan bạch Phật:

–Thế Tôn! Vì sao có điềm lành này?

Phật nói:

–A nan! Ở phương Đông, Bồ-tát Vô Tận Ý và sáu mươi ức Bồ-tát sắp đến đây, nên có điềm lành này.

Phật vừa dứt lời, Bồ-tát Vô Tận Ý dùng thần lực chấn động cõi nước, phóng ra ánh sáng, tuôn hoa, rải hương, trỗi nhạc trời, cùng các Bồ-tát đến chỗ Phật. Đến nơi các vị từ trong hư không cao bảy cây Đa-la, chấp tay nói kệ khen Phật:

*Thanh tịnh không cấu nhiễm  
Dũng mãnh trừ các dục  
Diệt hết mọi trần lao  
Đạt mắt sáng vi diệu.  
Trừ sạch ba cấu uế  
Khéo đoạn trừ lậu hoặc  
Hết thấy đều thanh tịnh  
Cúi lạy Đấng Đại Giác.  
Diệt hết mọi lo sợ*

---

Chặt đứt lưới vô minh  
Mười Lực Đấng Pháp Vương  
Tà thuyết không thể thắng.  
Ngoại đạo các dị thuyết  
Tất cả đều kinh sợ  
Như Lai Sư Tử Chúa  
Độc hành không sợ hãi.  
Hào quang của Thế Tôn  
Thanh tịnh soi chiếu khắp  
Hết thấy cõi trời người  
Liả bỏ mọi tăm tối.  
Trừ hết mọi tối tăm  
Không còn lưới vô minh  
Hào quang Phật thanh tịnh  
Mặt trời ra khỏi mây.  
Chúng sinh khổ già chết  
Không một ai cứu vớt  
Vì điều phục mọi loài  
Như Lai chịu các khổ.  
Tâm Từ bi kiên định  
Chỉ Thế Tôn có được  
Ví như thầy thuốc giỏi  
Chữa trị mọi bệnh khổ.  
Tánh của tất cả pháp  
Đều vốn không có ngã  
Như tiếng vọng trong đá  
Hết thấy do duyên sinh.  
Chúng sinh vốn không tánh  
Không tạo tác, không thọ  
Vì tất cả mọi loài  
Như Lai khởi Từ bi.  
Biển các cõi sâu rộng  
Đen tối do vô minh  
Đầy đầy những giác quán  
Luôn luôn nổi sáng to.  
Như Lai không học người

Tự nhiên đạt giải thoát  
Vào đời không nhiễm ô  
Như hoa sen trong bùn.  
Trời thu cây cỏ rụng  
Nắng dữ cạn ao hồ  
Trí sáng biết pháp đời  
Thay đổi không thường còn.  
Những gì kẻ ngu thích  
Bậc trí lại chê trách  
Các pháp không bền vững  
Riêng vượt dòng sinh tử.  
Mắt Phật thấy tất cả  
Như hoa Ưu-bát-la  
Vi diệu rất thanh tịnh  
Hơn trăm ngàn trời trăng.  
Chúng sinh thời quá khứ  
Hay thuộc thời hiện tại  
Tất cả cùng ngợi khen  
Như Lai nhận biết cả.  
Điều phục kẻ ương ngạnh  
Trừ nóng thổi gió mát  
Vì thế con thành kính  
Lạy Thế Tôn Vô thượng.  
Độ đời phước tăng trưởng  
Công đức không thể lường  
Như trâu chúa trong đời  
Cúi lạy Đấng ruộng phước.

Nói kệ xong, Bồ-tát Vô Tận Ý và sáu mươi ức Bồ-tát từ hư không bay xuống, lạy Phật, đi quanh Phật ba vòng, an tọa trên đài hoa. Lúc ấy, Xá-lợi-phất bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn! Đại Bồ-tát Vô Tận Ý đến từ cõi nào? Đức Phật nơi cõi ấy hiệu gì, cõi đó cách đây bao xa?

Phật bảo:

–Xá-lợi-phất! Ông hãy hỏi Bồ-tát Vô Tận Ý.

Nghe Phật bảo, Tôn giả Xá-lợi-phất hỏi việc ấy với Bồ-tát Vô

Tận Ý. Bồ-tát hỏi:

–Tôn giả Xá-lợi-phất! Ông thấy có đến sao?

–Thiện nam! Tôi nghĩ vậy.

–Tôn giả Xá-lợi-phất! Đã như vậy thì không có hai tướng, cứ sao lại hỏi từ đâu đến. Xá-lợi-phất! Đến đi là hòa hợp, như tướng hòa hợp, không phải hợp, không phải không hợp, không đến đó là nơi hành của Phật. Có đến đi là thuộc tướng nghiệp. Tướng nghiệp ấy không tạo tác, không phải không tạo tác, là không đến đi, là nơi hành của bậc Thánh.

Xá-lợi-phất! Đến đi là tướng cõi nước. Tướng cõi nước không có cõi nước, không phải không có cõi nước, tức là không đến đi, là nơi hành của bậc Thánh.

Xá-lợi-phất! Đến đi là tướng cõi nước. Tướng cõi nước không có cõi nước, không phải không có cõi nước, tức là không đến đi, là nơi hành của bậc Thánh.

Xá-lợi-phất! Đến đi là duyên tướng. Duyên tướng không duyên, không phải không duyên, tức không đến đi, là nơi hành của Bồ-tát. Đến đi là nhân tướng. Tướng nhân không nhân, không phải không nhân, tức không đến đi, là nơi hành của bậc Thánh. Đến đi thuộc văn tự ngôn ngữ. Tướng văn tự không văn tự không phải không văn tự, tức là không đến đi, là nơi hành của bậc Thánh.

–Thiện nam! Những việc ông nói rất vi diệu, từ trước đến giờ tôi chưa từng nghe, nên còn nghi ngờ. Thiện nam! Như người giữ cửa ải hỏi tra tất cả người qua lại. Nếu thấy người, vật như lúa thì thu thuế, soi rọi bằng tâm. Vì thế tôi xin hỏi: Các Bồ-tát vì bảo hộ pháp Đại thừa mà độ vô lượng Thanh văn, Duyên giác? Xin thiện nam phân biệt rõ cho.

Bồ-tát Vô Tận Ý nói:

–Hãy hỏi Như Lai. Như Lai sẽ giúp ông trừ nghi.

Tôn giả Xá-lợi-phất bạch Phật:

–Thế Tôn! Xin nói rõ về cõi nước mà Bồ-tát Vô Tận Ý thọ sinh và Đức Phật cõi ấy. Nhờ nghe pháp đó các Bồ-tát hành trang nghiêm Bồ-đề.

Phật nói:

–Xá-lợi-phất! Hãy lắng nghe, suy nghĩ kỹ. Ta sẽ nói rõ về công đức và danh hiệu của Đức Phật nơi cõi ấy. Nghe xong ông chớ nghi ngờ, nên chuyên tâm tin thọ, vâng làm.

Nghe lời Phật, Tôn giả Xá-lợi-phất thưa:

–Hay thay, hay thay! Thế Tôn! Xin giảng rõ, con nguyện thọ trì.

–Này Tôn giả Xá-lợi-phất! Cách đây mười hằng hà sa côi Phật về phương Đông, có côi nước tên là Bất thuận, Đức Phật côi ấy hiệu Phổ Hiền, là Đấng Như Lai, Ứng Cúng đủ mười tôn hiệu. Xá-lợi-phất! Côi ấy không có Thanh văn, Duyên giác, không có tên về Nhị thừa, tất cả đệ tử đều là Bồ-tát, từng tu công đức, trọn vẹn hạnh lành, tu các hạnh bố thí, giữ giới, nhẫn, học rộng, không buông lung, an trụ trong công đức, đủ oai nghi, thần lực không ngại, siêng năng kiên định trong đạo vô thượng, hành đầy đủ thiền định, giải thoát, trí tuệ, thần thông, biết rõ các pháp, tâm Từ như hư không, tâm Bi kiên cố, cứu thoát mọi loài, thực hành tâm Hỷ, Xả, không yêu ghét, trừ hết nghiệp ma, hiểu căn tánh, sở thích của mọi chúng sinh, tùy thuận giảng dạy, tâm bình đẳng như đất nước gió lửa, đánh bại tà luận của ngoại đạo, đẩy lùi kẻ địch, dựng phước thù thắng, nhập mười Lực, bốn Vô úy của Phật, không sợ khi vào trong chúng, thường quán mười hai nhân duyên sâu xa, không chấp có không, hành trung đạo, diệt hết tất cả kiến chấp ngã, sở hữu ngã, chúng sinh, thọ mạng, sĩ phu, tạo tác, thọ nhận, đoạn, thường, kết sử, ấn định bằng pháp Tổng trì, đủ biện tài giảng thuyết suốt vô số kiếp, đủ thần thông tạo cảm ứng nơi vô lượng, vô biên côi Phật, đi lại các côi Phật, trừ sân, sợ, mạn, phóng dật, khi giảng thuyết tiếng rền như tiếng gầm sư tử, tất cả chúng sinh từ kẻ oán đến người thân đều an trụ trong Niết-bàn, đánh trống pháp, tuôn mưa pháp, để hạt giống Tam bảo không đoạn, thanh tịnh cả trong ngoài như châu báu sáng, đủ tướng tốt, trang nghiêm thân bằng căn lành, được Phật trao lễ quán đảnh, một đời thành Phật, hiểu hạnh chúng sinh, tùy thuận điều phục giúp chúng giải thoát, thanh tịnh đạo trang, ngôi tòa Sư tử, tự tại trong các pháp, hiện thân hình như Phật, làm mọi việc Phật, tự tại xoay xe pháp.

Nghe Phật khen ngợi trí tuệ công đức của các Bồ-tát, đại chúng vui mừng rải các hoa Ưu-bát-la, Câu-vật-đầu, Ba-đầu-ma, Phân-đà-lợi, Mạn-đà-la cúng Bồ-tát Vô Tận Ý và các Bồ-tát. Tất cả cùng thưa:

–Hôm nay chúng ta đạt công đức, được thấy các bậc Đại sĩ, được gần gũi, cúng dường các vị. Chúng sinh nào được nghe tên Bồ-tát sẽ được nhiều phước đức, nếu được ngợi khen công đức của Bồ-tát thì sẽ phát tâm Bồ-đề vô thượng.

Lúc đó, có ba trăm sáu mươi vạn chúng sinh phát tâm Bồ-đề vô thượng. Đức Phật nói:

–Này Tôn giả Xá-lợi-phất! Côi Phật ấy không có tên: Ba đường

ác, tà hạnh, hủy giới, người nữ, tham, sân, si, loạn, chướng hoặc, triền cái. Chúng sinh không có thượng trung hạ, thuần là hàng Nhất thừa, không lớn nhỏ. Cõi Phật ấy không phân biệt sạch nhơ, không có sự khác biệt của Tam bảo, không có nạn đói khát, không có sự chấp ngã, sở hữu của ngã, nghiệp ma, tà kiến. Cõi này rộng lớn bằng phẳng, một mặt trăng, mặt trời chiếu soi cả sáu mươi ức trăm ngàn na-do-tha do-tuần. Đó là việc hy hữu, được tạo thành tự nguyện lực của Bồ-tát. Ở đó đất đai bằng phẳng, được hình thành bằng lưu ly, mặt đất mềm mịn như áo trời, ai chạm vào sẽ được an lạc. Xung quanh cõi này có bảy hàng cây báu trang nghiêm, đường đi được ngăn bằng dây báu, nhiều hoa thơm, không có cát đá gai góc. Núi non ở đây toàn là bảy báu. Chúng sinh sống bằng niềm vui thiền định. Cõi này không có vua, chỉ có Như Lai là Đấng vua pháp. Đức Phật và Bồ-tát nơi cõi này không giảng pháp bằng văn tự. Các Bồ-tát chỉ cần chiêm ngưỡng Phật là đạt Tam-muội niêm Phật, ngộ pháp vô sinh. Vì thế, cõi đó có tên là Bất thuận (*nhìn không chớp mắt*). Thế nào là niêm Phật? Không quán sắc tướng, dòng họ, hạnh nghiệp, không kiêu mạn, không quán ấm, giới, nhập, thấy, nghe, hay, biết, tâm, ý, thức, không đua tranh, không chấp tướng sinh diệt, không lấy bỏ nghĩ nhớ, không quán tướng, phi tướng, pháp tướng, tự tướng, cảnh giới, công đức, trong ngoài giữa, không giác quán, không thấy đầu cuối, không quán hình tướng cử chỉ, giới, định, huệ, giải thoát, tri kiến giải thoát, mười Lực, bốn vô úy, mười tám pháp Bất cộng. Niêm Phật là đấng không thể nghĩ bàn, không hành, không tưởng, không gì sánh, không tư duy, không niệm, không xét, không động, trụ, không thấy sự sinh trụ dị diệt của ấm nhập giới, không nơi chốn, không không nơi chốn, không phải sắc thọ tướng hành thức, không thấy biết về thức, đất, nước, gió, lửa. Mắt, sắc, tai, tiếng, mũi, hương, lưỡi, vị, thân, xúc, tâm, pháp, tất cả không thấy cảnh giới, ngã, sở hữu ngã, không nghĩ là thấy nghe hay biết, đạt giải thoát trọn vẹn, biết tâm luôn sinh diệt, không vọng tưởng, trừ ái, sân, không chấp tướng nhân duyên, kia, đây, trong ngoài, thanh tịnh, không chấp nơi văn tự, không vui buồn, không thoái chuyển, không chấp khổ vui, lạnh nóng, tịch tĩnh, giải thoát, không sắc tướng, không thọ ngã, không trói buộc, không tạo tác, không nói năng, không đầu cuối, không lấy bỏ, dừng ở, không sinh diệt, bình đẳng như hư không. Đó là Tam-muội niêm Phật của Bồ-tát. Đạt Tam-muội này Bồ-tát thành tựu Đà-la-ni trí tự tại, thọ trì pháp Phật, hiểu rõ ngôn ngữ của chúng sinh, đủ biện tài.

Xá-lợi-phất! Đức Phật Phổ Hiền không thuyết pháp bằng hai nhân duyên: Nghe, nghĩ. Các Bồ-tát thấy Phật là hiểu được ý nghĩa sâu xa thành tựu sáu pháp Ba-la-mật. Vì sao? Vì không chấp sắc tướng là hành trọn vẹn Bồ thí ba-la-mật, trừ tướng sắc là đủ Giới ba-la-mật, quán sắc đoạn là đạt Nhẫn ba-la-mật, thấy sự tịch tĩnh của sắc là hành trọn Tĩnh tấn ba-la-mật, không chạy theo sắc tướng là hành trọn Thiền ba-la-mật, không bàn sắc tướng là hành đủ Bát-nhã ba-la-mật. Xá-lợi-phất! Tất cả các cõi Phật, ít có cõi nào như cõi này.

Tôn giả Xá-lợi-phất thưa Bồ-tát Vô Tận Ý:

–Hy hữu thay! Các Bồ-tát được sinh ở cõi Bất thuận, được gặp Đức Phổ Hiền, thành tựu công đức lớn.

Bồ-tát Vô Tận Ý hỏi:

–Đại đức! Có muốn thấy cõi Bất thuận, Đức Phổ Hiền và đại chúng không?

–Rất muốn, thưa Bồ-tát. Vì sẽ giúp cho đại chúng tăng thêm căn lành.

Bồ-tát Vô Tận Ý liền nhập định thị hiện cõi Phật, làm cho Tôn giả Xá-lợi-phất và đại chúng trông thấy cõi Bất thuận, Đức Phổ Hiền và đại chúng. Thấy vậy, tất cả rời tòa, hướng lạy Đức Phổ Hiền và đại chúng. Nhờ thần lực Phật và Bồ-tát Vô Tận Ý vô số hoa thơm tự nhiên rải xuống cúng dường Đức Phổ Hiền và đại chúng. Thấy hoa thơm, các Bồ-tát thưa Phật:

–Thế Tôn! Hoa thơm này từ đâu hiện ra?

Phật nói:

–Đó là hoa của Bồ-tát Vô Tận Ý và các Bồ-tát ở các cõi Phật đến cõi Ta-bà nghe pháp. Đức Phật Thích-ca giảng kinh Đại Tập.

Các Bồ-tát thưa:

–Thế Tôn! Chúng con mong được thấy Đức Phật Thích-ca và đại chúng ở cõi đó.

Đức Phật Phổ Hiền liền phóng ra ánh sáng chiếu đến cõi Ta-bà. Nhờ ánh sáng, đại chúng ở cõi này đều thấy được Đức Phật Thích-ca và đại chúng nơi cõi Ta-bà, tất cả vui mừng, chấp tay thưa:

–Hy hữu thay, Thế Tôn! Các Bồ-tát từ đâu tập hợp về cõi ấy mà đông như vậy?

Phật nói:

–Thiện nam! Các Bồ-tát đến từ các cõi Phật ở mười phương,



mong được nghe pháp sâu xa.

Khi ấy, Tôn giả Xá-lợi-phất hỏi Bồ-tát Vô Tận Ý:

–Vì sao Bồ-tát có tên là Vô Tận Ý?

Đáp:

Thưa Tôn giả Xá-lợi-phất! Vô Tận Ý là nhân duyên quả báo của các pháp. Vì sao? Vì các pháp không cùng tận.

Xá-lợi-phất thưa:

–Thiện nam! Xin nói về pháp không cùng tận.

–Xá-lợi-phất! Ngay lúc mới phát tâm Bồ-đề đã là không cùng tận. Vì sao? Vì tâm Bồ-đề không xen tạp phiền não, liên tục không có thừa khác, bền vững, không xen các tà luận, trừ nghiệp ma, tùy thuận tăng trưởng pháp lành, thường còn, không dao động, được chư Phật an ủi, bảo hộ, thù thắng không tổn giảm, an ổn, không tranh chấp, không gì so sánh, bền vững như kim cương, thành tựu vô thượng vô biên công đức, bình đẳng độ sinh, không phân biệt, thanh tịnh, sáng soi, đủ trí sáng, hiểu pháp rốt ráo, rộng lớn như hư không, bao dung tất cả, thông đạt không ngại, không đoạn tâm Bi, hạnh nguyện, được chư Phật khen ngợi, vượt trên Nhị thừa, sâu xa, chúng sinh không thể biết, không hủy hoại pháp Phật, đem pháp lành cho chúng sinh hành đầy đủ công đức trang nghiêm, thành tựu trí quán sát, tùy tâm ban cho, thanh tịnh giới đức, đủ hạnh nhẫn trước kẻ oán, người thân, trọn hạnh tinh tấn, tịch tĩnh an ổn, kiên định tâm đại Bi, vui vẻ đủ tâm Hỷ, không động đủ tâm Xả, tựa pháp Phật, không đoạn Tam bảo. Xá-lợi-phất! Bồ-tát phát tâm Bồ-đề bằng trí Nhất thiết thì làm sao cùng tận được.

Thiện nam! Như hư không không cùng tận, tâm Bồ-đề được phát bằng trí Nhất thiết cũng vậy. Xá-lợi-phất! Giới của Phật không cùng tận. Định, tuệ, giải thoát, giải thoát tri kiến của Phật không cùng tận, phát tâm từ định, tuệ giải thoát, nên giải thoát tri kiến cũng không cùng tận.

Xá-lợi-phất! Tánh của giới, định, tuệ giải thoát, tri kiến giải thoát của Phật là không cùng tận, phát tâm từ tánh ấy làm sao cùng tận. Mười Lực, bốn Vô úy, mười tám pháp Bất cộng của Phật không cùng tận, nên phát tâm Từ, các pháp đó cũng không cùng tận.

Xá-lợi-phất! Tóm lại, tất cả Như Lai đều không cùng tận nên phát tâm từ các pháp của Như Lai cũng không cùng tận. Tam bảo không đoạn nên không cùng tận. Tánh của chúng sinh, trí như thật, trí tùy thuận chúng sinh, sự hồi hướng vô thượng, việc giáo hóa chúng sinh, trí

không sinh, sự lia tánh không sinh, bản tánh của các pháp đều không cùng tận. Xá-lợi-phất! Đó là sự không cùng tận của việc phát tâm Bồ-đề của Bồ-tát.

Này Tôn giả Xá-lợi-phất! Tâm Bồ-tát thanh tịnh, không cùng tận, không dua nịnh, không gian trá, khéo phân biệt, không tà vạy, thanh bạch, chân chánh, thù thắng, không khinh hủy, không quanh co, chất trực, bình đẳng, kiên định, không thể hoại, bền vững, không động, không nương tựa, trừ chấp ngã, không bè bạn, đoạn khen chê, tạo nghiệp lành, không chê trách, diệt tội lỗi, không khổ não, tánh chân thật, không hư dối, hành đúng pháp, khéo tạo tác, không tỳ vết, không sai lầm, không đình trệ, không thoái chuyển, quán chúng sinh, căn đại Bi sâu xa, độ sinh không mệt mỏi, không tìm an lạc cho riêng mình, không tham lợi dưỡng, không đắm nhiễm, biết các pháp do duyên sinh, quán sự thịnh suy, thấy chúng sinh, luôn ủng hộ, làm nơi nương tựa, không hệ lụy, khéo quán sát, không bàn luận, tâm thuần thiện, không dao động, thanh tịnh, siêng năng, thanh tịnh bên trong, khéo hiểu, không nhiễm bẩn. Xá-lợi-phất! Vì tâm thanh tịnh nên đoạn tham tiếc, độ người đoạn tham; không hủy giới, khuyên người không hủy giới; đoạn sân, khuyên người đoạn sân; không lười biếng, khuyên người bỏ lười biếng; không tán loạn, khuyên người không tán loạn; đoạn si, khuyên người đoạn si.

Xá-lợi-phất! Nhờ thanh tịnh tâm nên đoạn tất cả pháp ác, giúp chúng sinh sống trong pháp lành. Vì thế sự thanh tịnh của Bồ-tát không cùng tận. Xá-lợi-phất! Hạnh tâm thanh tịnh của Bồ-tát không cùng tận. Vì sao? Vì khi bố thí, Bồ-tát xả bỏ tất cả; khi hành giới Bồ-tát siêng tu khổ hạnh, giữ gìn oai nghi, không phạm; khi hành nhẫn Bồ-tát không sân giận chúng sinh; khi hành tinh tấn Bồ-tát luôn siêng tu tập pháp lành; Bồ-tát luôn tu thiền không tán loạn; Bồ-tát tu trí, học rộng. Các hạnh đó của Bồ-tát đều không cùng tận. Bồ-tát hành Từ, Bi, Hỷ, Xả không cùng tận vì Bồ-tát luôn ban vui, cứu khổ, đoạn tham sân. Ba nghiệp của Bồ-tát thanh tịnh vì trừ ba lỗi của thân, bốn lỗi của miệng, ba lỗi của ý (*nghĩa là trừ tham, sân, si*). Bồ-tát luôn học hỏi không tiếc thân mạng, tu trí Nhất thiết, khuyên các Bồ-tát khởi tâm đạo, tu tập căn lành, hồi hướng Bồ-đề, bảo hộ pháp Phật, hành bốn Nhiếp pháp, sám hối tội lỗi, trình bày lỗi lầm, hồi hướng công đức, thành tựu vô lượng tài bảo, thỉnh Phật, hộ pháp, hành pháp Bồ-tát, lo việc độ sinh, trang nghiêm kiên cố, thành tựu Pháp lành.

Xá-lợi-phất! Đại Bồ-tát có bốn hạnh không cùng tận: Hạnh tâm; bố thí pháp; giáo hóa; căn lành. Lại có bốn hạnh: Thích ở nơi nhàn tịnh, giữ gìn oai nghi, không chán ghét; luôn tu tập vô lượng công đức; siêng năng học hỏi, hiểu rộng; cầu trí tuệ Bồ-đề vô thượng. Lại có bốn hạnh: So sánh, tính đếm; suy xét; quán pháp. Lại có bốn hạnh: Hiểu pháp thanh tịnh; biết nhân nhiễm ô; đoạn phiền não; tán thán pháp lành. Lại có bốn hạnh: Quán các ấm; quán các giới; quán các nhập; quán nhân duyên. Lại có bốn hạnh: Giảng hạnh vô thường; nêu pháp khổ; trình bày pháp vô ngã; thuyết Niết-bàn thanh tịnh. Tóm lại, tất cả các hạnh của Bồ-tát đều không cùng tận, vì mọi hạnh đều hướng về Nhất thiết trí.

Lại nữa, Xá-lợi-phất! Tâm Bồ-tát viên mãn không cùng tận. Vì sao? Vì mọi sự suy nghĩ, quán sát đều duyên pháp Bồ-đề, hướng đến các địa, vượt sinh tử, đạt giải thoát rốt ráo, hạnh thù thắng, đạt pháp vi diệu, đủ pháp Phật, tăng trưởng pháp lành, vượt khắp nơi chốn, trang nghiêm viên mãn, thành tựu Bồ-đề bằng các hạnh, không tham dục lạc, tùy thuận, không làm ác, an trụ pháp Phật, đoạn phiền não, bố thí không tham tiếc, giữ gìn giới cấm, hành nhẫn nhục, siêng tu khổ hạnh, vượt pháp Nhị thừa, tu định nhưng không chấp các thiền, tu tuệ không chấp căn lành, hành trọn vẹn pháp lành, trừ các tâm mạn, bố thí không cầu quả báo, quán pháp vi diệu của Phật nhưng không kinh sợ, siêng năng không ngừng, không dối gạt, lo việc độ sinh, điều phục mọi loài, Từ bi lợi vật, cứu khổ ban vui, cung kính sư trưởng, bảo vệ kẻ thế cô, làm nơi nương tựa, soi chiếu nơi tăm tối, làm bạn tốt, ngay thẳng với kẻ quanh co, lành với kẻ ác, chân chánh với kẻ gian, thanh tịnh với kẻ tà mạng, đền ân với người có ân và kẻ vô ân, kẻ không biết ân, đem lợi ích cho kẻ tổn hại, chân thật với kẻ hư dối, khiêm nhường với kẻ cao ngạo, không chê, nói lời êm dịu, độ kẻ ác, bảo hộ kẻ sai đường, làm mọi việc cung kính tất cả, chỉ dạy các Bồ-tát khác, dạy dỗ bằng lời êm dịu, thích ở nơi nhàn tịnh, hành pháp lành, không ham vật chất, không tiếc thân mạng, không nghĩ quấy, nói lời ngay thật, không vì vật chất mà làm việc ác, ít muốn, biết đủ, tâm thanh tịnh nhu thuận, vào sinh tử nhưng đủ căn lành, chịu khổ vì chúng sinh. Bồ-tát đủ các tâm không cùng tận của Bồ-tát, không bị phiền não sinh tử tổn hại. Vì sao? Vì tâm tăng trưởng công đức, bao dung tất cả chúng sinh, thành tựu trí vi diệu. Đại đức! Đó là sự không cùng tận của Bồ-tát.

Tôn giả Xá-lợi-phất hỏi:

–Thiện nam! Còn có pháp không cùng tận không?

–Có. Bồ-tát tu hành Thí ba-la-mật không cùng tận. Vì sao? Vì việc bố thí của Bồ-tát không thể lường. Nghĩa là cần thức ăn, cho thức ăn, đủ sắc đẹp vui khỏe, đoạn khát ái; cần y phục cho y phục, đủ sắc thanh tịnh không hổ thẹn; cần xe cho xe, đủ diệu lạc thần thông; cần đèn cho đèn đủ mắt thanh tịnh của Phật; cần nghe nhạc cho nghe nhạc, đủ Thiên nhĩ thanh tịnh; cần hương cho hương, thân luôn thoảng hương thơm (*cho cả hương xoa, hương bột*), đủ hương giới định tuệ; cần các vị cho các vị; cần chỗ nương tựa cho nơi nương tựa, bảo vệ cứu độ chúng sinh; cần chăn mền cho chăn mền, trừ cái ấm, có được chỗ ngồi của chư Thiên, Hiền thánh, Phật; cần ghế ngồi cho ghế ngồi, có đạo tràng khắp tam thiên đại thiên cõi, an tọa nơi tòa kim cang. Ban cho tất cả thành tựu pháp Bồ-đề; tùy bệnh cho thuốc nên không già chết đủ thuốc cam lồ; cần nô bộc cho nô bộc, đủ trí tự tại; ban cho vàng bạc, lưu ly, pha lê, xà cừ, mã não thành tựu ba mươi hai tướng tốt; bố thí các vật trang sức nên đủ tám mươi vẻ đẹp, ban cho xe xửa thành tựu Đại thừa; ban cho vườn rừng, đủ các pháp thiện; ban cho vợ con được pháp vô thượng, ban cho kho thóc lúa tài bảo có được tạng pháp lành; tùy thuận ban cho đạt vị vua tự tại; ban cho niềm vui đủ vô lượng pháp lạc; ban cho chân sẽ đủ thần thông đi lại đạo tràng; ban cho tay có được tay pháp an ủi chúng sinh; ban cho tai mũi được các căn thông tuệ; ban cho mắt thành tựu mắt pháp không ngại; ban cho đầu, thành tựu trí tuệ biết rõ ba cõi; ban cho máu thịt được thân kiên cố; ban cho cốt tủy đủ thân kim cang. Bồ-tát không làm việc ác để có của cải mà bố thí, không cướp vật của người này để cho người kia, không thí vì sợ, vì hổ thẹn, vì tham tiếc, cho như lời hứa, ban cho tất cả, bố thí trọn vẹn, không thí vì dua nịnh, gian ác, nghi nghiệp báo, tà mạng, chấp trước, phân biệt, thấy sự khác biệt, bình đẳng bố thí không phân biệt giữ giới, phá giới, không cầu quả báo, không hối hận, không nhiễm ô, không chấp nơi chốn, không sân giận, ai xin thì cho, không tổn hại người xin, không khinh khi, không quay mặt, không ném vật cho, tôn trọng, cho tận tay, thường cho, không đoạn tuyệt, không kiêu mạn, không giới hạn, cho đúng lời hứa, không phân biệt đáng cho không đáng cho, xem tất cả đều là ruộng phước, không khinh ít; không khen nhiều, không giảm, không cầu quả, không cầu tài vật, không mong học pháp Thanh văn, Duyên giác, không mong ngôi vị, không bố thí vì một đời, không chán ghét, hồi hướng về trí Nhất thiết, thanh tịnh, đúng thời, không hại, không làm cho chúng sinh khổ não, không bị bậc trí cười chê. Vì sao? Vì quán hạnh rỗng lặng, không

huân tập, vượt ba cõi, không chấp nơi chốn, giải thoát, hàng phục nghiệp ma, trừ tham ái, tăng pháp lành, khéo phân biệt, trợ đạo Bồ-đề, hồi hướng chánh giác, trang nghiêm đạo tràng, không biên giới, không hư hoại, không đoạn, rộng lớn, không so sánh, hướng đến trí Nhất thiết. Xá-lợi-phất! Đó là hạnh thí không cùng tận của Bồ-tát.

Tôn giả Xá-lợi-phất thưa:

–Hay thay, hay thay! Thiện nam! Bồ-tát đã giảng nói về hạnh Thí ba-la-mật không cùng tận của Bồ-tát. Xin giảng về hạnh giữ Giới ba-la-mật không cùng tận của Bồ-tát.

Bồ-tát Vô Tận Ý bảo:

–Xá-lợi-phất! Giới của Bồ-tát có sáu mươi bảy hạnh thanh tịnh không cùng tận. Sáu mươi bảy hạnh: Không não hại chúng sinh; không trộm cướp vật của người; không xâm phạm vợ người; không dối gạt chúng sinh; không nói hai lời; không nói ác; không thêu dệt; không ganh ghét khi thấy người vui; không sân giận; kham nhẫn lời ác; có chánh kiến; vững tin Phật; tâm không nhiễm; tin thuận pháp; quán pháp; tin kính Tăng chúng; thành tâm niệm Phật; suy xét pháp; tôn trọng Tăng; giữ gìn giới cấm dù là giới nhỏ vẫn không phạm; không thiếu giới, không học thừa khác; giới không lậu hoặc, đoạn ác; không xen tạp kết sử; không ô nhiễm; hồi hướng giới đức; không bị bậc trí chê trách; bảo hộ các căn; làm lành; được chư Phật bảo hộ vì khéo giữ giới, luôn biết đủ, ít ham muốn, đoạn tham, thân tâm tịch tĩnh, ở nơi nhàn tịnh, không học pháp của đạo khác, tự tại với căn lành, được hàng trời người ưa thích; bảo hộ chúng sinh bằng lòng từ; chịu khổ thay chúng sinh bằng lòng bi; không lười biếng vì có tâm hỷ; không tham sân vì tu tâm xả; khéo phân biệt; không tìm lỗi người, bảo hộ người, khéo giữ gìn, bố thí giáo hóa chúng sinh; nhẫn nhục không chướng ngại; siêng năng không thoái lui; tăng trưởng pháp thiện; học rộng đủ trí tuệ; gần gũi Thiện tri thức; thành tựu Bồ-đề; xa lánh bạn ác, trừ pháp ác; không tiếm thân mạng vì quán thân vô thường, siêng năng làm lành, không hối hận vì tâm luôn luôn thanh tịnh; không nuôi sống bằng việc ác; thanh tịnh không hủy giới; tạo nghiệp lành; không kiêu mạn; đoạn dục; tâm ngay thẳng; tâm hòa thuận; không não hại; tịch tĩnh không nhớ, tùy thuận nói làm hợp nhất, bình đẳng với chúng sinh; cầu giới vô thượng của Phật; nhập Tam-muội Phật, đủ pháp Phật. Xá-lợi-phất! Bồ-tát hành thanh tịnh giới không chấp trước ta, người, chúng sinh, thọ mạng, sĩ phu, sắc, thọ, tưởng, hành, thức, đất, nước, lửa, gió. Trong tịnh giới không thấy mắt–sắc, tai–tiếng, mũi–hương, lưỡi–vị, thân–xúc, ý–pháp, không

cả thân tâm. Giới này là tướng định vì không xen tạp; là tướng phân biệt vì phương tiện duyên tất cả pháp; là tướng không vì không chấp tướng của ba cõi; không tạo tác vì là Nhẫn vô sinh; không có tướng đã làm, hiện làm, sẽ làm; quá khứ không diệt; vị lai không sinh; hiện tại không dừng; không thức nhiễm, không dừng biết, không cần suy xét; không có tham, sân, si; không thường đoạn, không nghịch nhân duyên, không có ngã, sở hữu ngã, chấp thân; không chấp danh, sắc; không chấp nhân, không nghi ngờ hối hận; không chấp căn lành; không bức não; tịch tĩnh lìa tướng; không đoạn dòng Phật, luôn cầu pháp; không đoạn pháp vì không phân biệt tánh pháp; không đoạn Tăng vì tu hạnh vô vi.

Xá-lợi-phất! Giới tịnh liên tục không cùng tận. Vì sao? Vì giới của phạm phu giới hạn trong sự thọ sinh nên đoạn hết; thiền tâm của chư Thiên cõi Sắc; định của chư Thiên cõi Vô sắc; thần thông của Thiên nhân ngoại đạo; Niết-bàn của Thanh văn Hữu học, Vô học, Tâm Bi của Bích-chi-phật đều hữu hạn, cùng tận.

Xá-lợi-phất! Giới của Bồ-tát không cùng tận. Vì sao? Vì trong giới đó sinh khởi vô lượng giới, giới đó là Bồ-đề, là giới của Như Lai.

Xá-lợi-phất thưa:

–Hay thay, hay thay! Thiện nam! Đã nói về Giới ba-la-mật của Bồ-tát. Xin giảng về hạnh Nhẫn ba-la-mật của Bồ-tát.

–Xá-lợi-phất! Bồ-tát đủ ba mươi hai hạnh hành nhẫn không cùng tận. Ba mươi hai hạnh: Đoạn kết sử; không não hại; không trói buộc; không xâm phạm; không che giấu; không sân; không tranh chấp; không đối chọi; không phân biệt các cõi; bảo vệ mình, người; thuận tâm Bồ-đề; khéo quan sát; không thấy hai; biết nghiệp báo; trang nghiêm thân; thanh tịnh lời; thanh tịnh tâm; tâm bền vững; đủ tài biện thuyết; không vọng tưởng; khéo phân biệt; bảo vệ người; tu hạnh thanh tịnh; hưởng quả trời người; thân tướng đoạn nghiêm; có tiếng nói như tiếng cõi Phạm thiên; trừ tội lỗi; diệt cấu nhiễm; trừ căn ác; diệt giặc kết sử; không não hại chúng sinh; đầy đủ pháp Phật.

Xá-lợi-phất! Thế nào là nhẫn? Bị mạ nhục, Bồ-tát kham nhẫn không trả thù vì biết âm thanh như tiếng vang; bị đánh đập Bồ-tát kham nhẫn không trả thù, vì biết thân như ảnh trong gương; bị kẻ khác giận Bồ-tát không giận vì biết tâm như huyễn, kham nhẫn không trả thù, tâm thanh tịnh; nghe khen không cao ngạo, nghe chê không giận

tức; không tham vì lợi vật, tự điều phục tâm; không khổ khi tổn hao tài vật, tâm thanh tịnh; không khinh động khi được khen vì khéo phân biệt; không xấu hổ khi bị chê, vì tâm rộng lớn; bị chê trách tâm không tự ti, khéo an trụ; không tự cao khi được khen, không dao động; không vui mừng khi gặp việc vui, khi quán pháp hữu vi thuộc tướng vô thường, không khổ nào khi gặp việc buồn; không nhiễm ô, không nương tựa pháp thế gian; nhẫn chịu các khổ khi thay kẻ nguy bức; hiểu mọi việc, kham nhận khi thân bị khổ vì đủ thân Phật; kham nhận lỗi người, khéo tạo nghiệp lành; hiện tu hạnh khổ hàng phục ngoại đạo; vào các đạo nhưng vượt hơn Đế Thích, Phạm thiên, Tứ Thiên vương. Hơn nữa, nhẫn trọn vẹn là không tranh chấp. Vì sao? Vì an nhẫn khi bị mắng, chưa phải là nhẫn rốt ráo, vì còn hai tướng, còn thấy người mắng, thì chưa đạt công đức viên mãn; còn thấy mắng trước mặt, thấy mắng bằng tai mũi lưỡi thân ý, quán tướng nhập; thấy không mắng, quán vô ngã; biết giả danh, quán tiếng vọng; quán ta người đều vô thường; thấy người điên đảo, mình không điên đảo; quán tướng cao thấp; người không siêng năng, ta siêng năng, quán tướng siêng lưỡi; người ở cõi ác, ta sống cõi lành, quán tướng thiện ác; nhẫn vô thường, không nhẫn thường, nhẫn khổ, không nhẫn vui; nhẫn vô ngã, không nhẫn có ngã, nhẫn bất tịnh, không nhẫn tịnh, quán còn tướng tương đối; nhẫn không, không nhẫn chấp, nhẫn vô tướng, không nhẫn giác, nhẫn vô nguyện, không nhẫn nguyện, nhẫn không tạo tác, nhẫn đoạn kết, nhẫn pháp lành, không nhẫn pháp ác, nhẫn pháp xuất thế, không nhẫn pháp thế gian, nhẫn không tranh chấp, không nhẫn tranh chấp, nhẫn vô lậu, không nhẫn hữu lậu, nhẫn pháp tịnh, không nhẫn pháp nhiễm, nhẫn tịch diệt, không nhẫn sinh tử. Tất cả hạnh nhẫn đó đều thuộc tướng tương đối, không phải là nhẫn rốt ráo. Thế nào là nhẫn viên mãn? Nhập không tịnh, không chấp, không tham tri kiến, biết tất cả đều rỗng lặng. Nhẫn đó, không có hai tướng, là nhẫn viên mãn. Nhập vô tướng, vô nguyện, không tạo tác, đoạn hết kết sử, nhập pháp lành, pháp xuất thế, không tranh chấp, không lậu hoặc, nhập pháp tịnh, tịch diệt, biết tánh không tự sinh, không do cái khác sinh, không hòa hợp sinh, không xuất không hoại, không cùng tận. Nhẫn ấy không có hai tướng, là nhẫn viên mãn. Không tạo tác, không chấp trước, không phân biệt, không trang nghiêm, không tu tập, không tiến tu, không sinh khởi, không cùng tận, đó là Nhẫn vô sinh, không xuất, viên mãn. Bồ-tát tu hành nhẫn này được thọ ký nhẫn. Nay Tôn giả Xá-lợi-phất! Đó là nhẫn không cùng tận của Bồ-tát.

Lúc giảng pháp nhãn, tất cả đại chúng đều khen Bồ-tát Vô Tận Ý:

–Hay thay, hay thay! Bồ-tát khéo giảng rộng về hạnh nhãn.

Nói xong, đại chúng rải hoa, dâng hương, cờ, phướn, lọng cúng dường Bồ-tát Vô Tận Ý. Trong hư không, trăm ngàn thứ nhạc, lại có tiếng bảo:

–Chúng sinh muốn đạt hạnh nhãn của Phật, không kinh sợ khi nghe giảng pháp này.

Lúc ấy, khắp tam thiên đại thiên cõi nước đều đầy đủ cả hoa, hương, cờ, phướn, lọng. Đức Phật bảo với Bồ-tát Vô Tận Ý:

–Thiện nam! Ông hãy tìm vật cất mọi thứ cúng dường.

Vô Tận Ý thưa:

–Vâng, thưa Thế Tôn! Con sẽ dùng thần lực lấy thân làm vật đựng. Sau đó Bồ-tát nhập Tam-muội Sắc thân, tất cả vật cúng dường đều nhập vào rốn của Bồ-tát vì thân Bồ-tát như hư không chẳng thêm bớt.

Khi đó, Bồ-tát Đại Trang Nghiêm hỏi Bồ-tát Vô Tận Ý:

–Thiện nam! Tam-muội mà Bồ-tát nhập tên là gì? Vì sao lại có công đức như vậy?

–Thiện nam! Tam-muội đó là Nhất thiết sắc thân.

–Thiện nam! Tam-muội này còn có công đức gì?

–Tam-muội này làm cho thân có thể nhận lấy tất cả sắc tướng trong tam thiên đại thiên cõi nước, nhưng thân không hề tăng giảm.

Lúc này, đại chúng trời người đều nghĩ: “Làm sao thấy được oai lực của Tam-muội này.

Biết tâm niệm đại chúng, Phật bảo Bồ-tát Vô Tận Ý:

–Thiện nam! Hãy thị hiện thần lực của Tam-muội.

Bồ-tát Vô Tận Ý liền hiện thần lực, làm cho tất cả chư Phật, Bồ-tát, đại chúng khắp mười phương đều ở trong thân. Thân của Bồ-tát như cõi Đại Bảo Trang Nghiêm, đại chúng đều thấy mình ở trong thân của Bồ-tát Vô Tận Ý. Sau đó, Bồ-tát thu thân, đại chúng về chỗ cũ. Bồ-tát Đại Trang Nghiêm thưa Bồ-tát Vô Tận Ý:

–Thiện nam! Từ xưa đến nay tôi chưa từng thấy thần lực của Tam-muội như vậy.

Thiện nam! Dù cho chúng sinh trong tam thiên đại thiên cõi nước



---

đều nhập vào thân tôi thì thân này vẫn không tăng giảm, hướng gì chỉ có đại chúng ở đây?

Lúc giảng nói pháp này, có bảy mươi sáu na-do-tha trời người phát tâm Bồ-đề vô thượng, một vạn hai ngàn Bồ-tát đạt pháp Nhẫn vô sinh.

